

UGOVOR O DJELU S OSVRTOM NA UGOVOR O RADU

Čačić, Tihomir

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **EFFECTUS university / EFFECTUS veleučilište**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:281:631251>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-12**

image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

[Repository of EFFECTUS University of Applied Sciences - Final and graduate theses of EFFECTUS University of Applied Sciences](#)

image not found or type unknown

EFFECTUS VELEUČILIŠTE

TIHOMIR ČAČIĆ

ZAVRŠNI RAD

UGOVOR O DJELU S OSVRTOM NA UGOVOR O RADU

ZAGREB, 2023.

EFFECTUS VELEUČILIŠTE

PREDMET: OBVEZNO PRAVO

ZNANSTVENO PODRUČJE: DRUŠTVENE ZNANOSTI

TEMATSKO POLJE: PRAVO

ZAVRŠNI RAD

KANDIDAT: Tihomir Čačić

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Ugovor o djelu s osvrtom na ugovor o radu

MENTOR: Jelena Uzelac, dipl. iur

ZAGREB, SRPANJ, 2023.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. POJAM I KARAKTERISTIKE UGOVORA O DJELU.....	1
3. OBVEZE I PRAVA UGOVORNIH STRANA.....	3
3.1. OBVEZE I PRAVA IZVOĐAČA.....	3
3.2. OBVEZE I PRAVA NARUČITELJA	5
3.3. UTVRĐIVANJE NAKNADE.....	6
3.4. RIZIK.....	8
4. ODGOVORNOST ZA NEDOSTATKE	8
5. PRESTANAK UGOVORA.....	11
5.1. OPĆA PRAVILA O PRESTANKU UGOVORA.....	11
5.2. POSEBNA PRAVILA O PRESTANKU	11
6. UGOVOR O AUTORSKOM DJELU	12
6.1. Pregled negativnog definiranja ugovora o autorskom djelu kroz praksu	13
7. UGOVOR O RADU	17
7.1. Pojam i karakteristike	17
7.2. Obveze i prava ugovornih strana	18
7.3. Prestanak ugovora o radu	19
7.4. Vrste ugovora o radu	21
8. ODNOS UGOVORA O DJELU I UGOVORA O RADU	22
8.1. Presuda Vrhovnog suda Revr-1023/14-2	25
9. ZAKLJUČAK.....	29
10. POPIS KRATICA	30
11. LITERATURA.....	30

Table of contents

1. INTRODUCTION	1
2. CONCEPT AND CHARACTERISTICS OF CONTRACT FOR SERVICE	1
3. OBLIGATIONS AND RIGHTS OF CONTRACTING PARTIES.....	3
3.1. Obligations and rights of the performer	3
3.2. Obligations and rights of the client.....	5
3.3. Determination or remuneration	6
3.4. Risk.....	8
4. LIABILITY FOR DEFECTS.....	8
5. TERMINATION OF CONTRACT	11
5.1. General rules on contract termination	11
5.2. Special rules on termination	11
6. COPYRIGHT CONTRACT	12
6.1. Overview of Negative Definition of Copyright Contracts trough Practice	13
7. EMPLOYMENT CONTRACT	17
7.1. Definition and Characteristics	17
7.2. Obligations and Rights of Contracting Parties	18
7.3. Termination of Employment Contract.....	19
7.4. Types of Employment Contracts	21
8. RELATIONSHIP BETWEEN CONTRACT FOR SERVICE AND EMPLOYMENT CONTRACT	22
8.1. Supreme Court Ruling Revr-1023/14-2	25
9. CONCLUSION.....	29
10. LIST OF ABBREVIATIONS	30
11. BIBLIOGRAPHY	30

Sažetak

U Republici Hrvatskoj radni odnosi se najčešće zasnivaju sklapanjem ugovora o radu koji je normativno uređen Zakonom o radu kao *lex generalis*. No, ugovor o radu nije jedini načini na koji se može zasnovati odnos iznimno sličan radnom odnosu. Uz ugovor o radu, za zasnivanje takvog sličnog odnosa u praksi se često koriste ugovor o djelu, a i ugovor o autorskom djelu, a koji su pak uređeni drugim izvorima prava.

Predmet ovoga rada jest upravo ugovoru o djelu koji je kao ugovor građanskog prava normiran Zakonom o obveznim odnosima. Cilj rada jest prikazati neke od bitnih sličnosti i razlika ugovora o djelu, ugovora o radu i ugovora o autorskom djelu. U prvom dijelu rada analizirat će se osnovne karakteristike ugovora o djelu, prava i obveze ugovornih strana, odgovornost za nedostatke te način prestanka ugovora. Dalje, u završenom dijelu rada, temeljne karakteristike ugovora o djelu usporedit će se s nekim osnovnim obilježjima ugovora o radu i ugovora o autorskom djelu te će se prikazati važnost razlikovanja navedena tri ugovora.

Ključne riječi: ugovor o djelu, ugovor o radu, ugovor o autorskom djelu, prava i obveze ugovornih strana, rizik, naknada, odgovornost za nedostatke, prestanak ugovora

Summary

In the Republic of Croatia, employment relationships are mostly based on the conclusion of an employment contract, which is normatively regulated by the Labor Law as a *lex generalis*. However, an employment contract is not the only way to establish a relationship that is quite similar to an employment relationship. To establish such a similar relationship in practice, work contracts and copyright contracts are used very often, which, anyway, are governed by other sources of law.

The subject of this paper is precisely the work contract, which is a civil law contract regulated by the Obligatory Relations Act. The aim of the paper is to show some of the essential similarities and differences between work contracts, employment contracts and copyright contracts. The first part of the work will analyze the basic characteristics of the work contract, the rights and obligations of the contracting parties, liability for defects and the way to terminate the contract. Further, in the ending part of the work, the basic characteristics of the work contract will be compared with some basic features of the work contract and the copyright contract, nevertheless it would be shown why it is of huge importance to distinguishing these three contracts.

Key words: work contract, employment contract, copyright contract, rights and obligations of contractual parties, risk, compensation, liability for defects, termination of contract

1. UVOD

Ugovor o djelu je obvezni ugovor građanskog prava koji je uređen Zakonom o obveznim odnosima. Razvio se iz vrste najamne pogodbe kakva je postojala u rimskom pravu pod nazivom *locatio conductio operis*.

Njegove su stranke izvođač, koji ima obvezu izvršenja određenog posla materijalne prirode i naručitelj, koji mu je za to obvezan isplatiti naknadu.

U stvarnosti, ugovor o djelu je iznimno složen te će se često, osim samih stranka, u njega uključiti i drugi subjekti poput izvođačevih suradnika ili će se primjerice postaviti pitanje je li uopće sklopljen ugovor o djelu ako je materijal dao sam izvođač, tko će odgovarati za nedostatke i sl. Osim toga, okolnosti neće uvijek dovesti niti do njegovog prestanka urednim ispunjenjem obveza ugovornih strana. Sve ovakve potencijalne nesigurnosti zakonodavac je uređio u odsjeku 11. odredbama članaka 590.- 619.

Ugovor o djelu u uskoj je korelaciji s ugovorom o radu te se u praksi poslodavci često susreću s nedoumicama i problemima oko njihove distinkcije.

Ugovor o radu je uređen Zakonom o radu i bitno se razlikuje od ugovora o djelu, a prvenstveno u činjenici da zaposlenik nije samostalan u svom radu već subordiniran, rad obavlja osobno, prima mjesečnu plaću te je sam rad bitan element ugovora.

Cilj ovog rada je analiza ugovora o djelu te osvrst na međusobni odnos ugovora o djelu i ugovora o radu. Također, ugovor o djelu usporedit će se i s ugovorom o autorskom djelu koji je uređen posebnim zakonom tj. Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima.

2. POJAM I KARAKTERISTIKE UGOVORA O DJELU

Ugovor o djelu je dvostranoobvezan ugovor kojim se jedna strana (IZVOĐAČ) obvezuje drugoj strani (NARUČITELJU) obaviti određeni posao, a druga strana obvezuje se za taj posao platiti određenu naknadu.¹

Ugovor o djelu razvio se iz posebne vrste najamne pogodbe kakva je postojala još u rimskom pravu. Naime, u rimskom je pravu *locatio conductio operis* kao posebna vrsta najma (*locatio conductio*) predstavljao konsenzualni sinalagmatički ugovor kojim se jedna strana (CONDUCTOR) obvezivala drugoj strani (LOCATOR) za određenu novčanu naplatu izvršiti neko djelo.²

Ugovor o djelu je dvostranoobvezan ili sinalagmatičan ugovor što znači da je svaka ugovorna strana istodobno i vjerovnik i dužnik. On je također i naplatan ugovor obzirom da se za izvršeno djelo uvijek daje naknada. Naknada se u pravilu određuje u novcu, no dopušteno je

¹ Klarić, Petar; Vedriš, Martin, Građansko pravo, Narodne novine d.d., Zagreb, srpanj 2014., bilj. br. 1, str. 537.

² Vidi više : Horvat, Marijan, Rimsko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 354.- 355., 357.-358.

određivanje naknade i u nekoj drugoj imovinskoj vrijednosti uz uvjet da odgovara vrijednosti samoga posla.³

Trenutak perfekcije ugovora o djelu, koji pokazuje njegovu konsenzualnu narav, jest trenutak u kojem su se stranke sporazumjele o bitnim sastojcima ugovora⁴, a to su djelo i naknada. Sadržaj izvođačeve činidbe je činjenje (FACERE), što znači da je ovdje riječ o činidbi rada, a objekt činidbe je rezultat rada⁵. Sukladno članku 590. Zakona o obveznim odnosima⁶, djelo tj. objekt činidbe izvođača je „određeni posao, kao što je izradba ili popravak neke stvari, izvršenje kakvog fizičkog ili umnog rada i sl.“. ZOO tako ostavlja široki raspon i raznovrsnost poslova, i to materijalne naravi,⁷ koji bi se mogli smatrati objektom činidbe ugovora o djelu. Međutim s objektom ugovora valja biti na oprezu jer će objektivna nemogućnost, nedopuštenost, neodređenost ili neodredivost činidbe, sukladno čl. 270. ZOO, rezultirati ništetnošću ugovora.

Iz svega navedenog jasno se da zaključiti kako je ovo i kauzalan ugovor, čiju kauzu ,točnije pravno oblikovanu gospodarsku svrhu predstavlja izvršenje određenog posla uz naknadu.

I konačno, ugovor o djelu je neformalan ugovor što znači da za njegov valjan nastanak nije obvezan nikakav poseban oblik, ali pod uvjetom da stranke nisu drugačije ugovorile.

Posebna karakteristika ovog ugovora je činjenica kako je obveza izvršenja djela koja tereti izvođača često strogo osoba, primjerice izrada portreta. Osim toga, važnost izvođačevog rada najbolje se očituje u odredbi čl. 591.st. 3. ZOO prema kojoj upravo vrijednost izvođačeva rada koju su ugovaratelji imali na umu pri sklapanju govora ukazuje da se radi o ugovoru o djelu.

Navedeno će biti posebno važno pri razlikovanju ugovora o djelu i ugovora o kupoprodaji. Vodeći se samo prema kriteriju pripadnosti ili bitnosti materijala, ukoliko materijal za izradu ili bitan dio materijala za izradu da sam naručitelj, radit će se o ugovoru o djelu dok bi u suprotnom, dakle ako bi materijal dao sam izvođač, bila riječ o ugovoru o kupoprodaji.⁸ No, bez obzira na pripadnost materijala, ako stranke sklope ugovor s naglaskom na vrijednost izvođačeva rada, one će sklopiti ugovoru o djelu iako materijal za izradu pripada i samom izvođaču, a najbolji primjer za to je izrada portreta.⁹

³ Gorenc, Vilim et al., Komentar zakona o obveznim odnosima, Narodne novine, Zagreb, studeni 2014., bilj. br. 3, str. 943.

⁴ Stranke se mogu sporazumjeti i da rok izvršenja djela bude jedan od bitnih sastojaka ugovora te mogu predvidjeti raskid ugovora o djelu ukoliko ono ne bude dovršeno u ugovorenom roku.

⁵ Objekt činidbe važan je kao razlikovni kriterij između ugovora o djelu i ugovora o radu. Objekt činidbe ugovora o djelu je rezultat rada, dok je objekt činidbe ugovora o radu funkcija rada.

⁶ Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18 u daljnjem tekstu: ZOO

⁷ Navodeći poslove materijalne naravi kao predmeta ugovora o djelu, briše se razlika između ugovora o djelu i ugovora o nalogu čiji su predmet također poslovi materijalne naravi. No, dok su predmet ugovora o djelu isključivo poslovi materijalne naravi, predmetom ugovora o nalogu bit će i poslovi pravne naravi.

⁸ Čl.591., ZOO (NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22)

⁹ Izrada portreta smatrat će se ugovorom o djelu čak i kada slikar upotrijebi svoje boje i platno ako su ugovaratelji pri sklapanju ugovora imali na umu upravo izvođačev rad.

3. OBVEZE I PRAVA UGOVORNIH STRANA

Subjekti ugovora o djelu tj. ugovorne strane su naručitelj ili locator i izvođač ili conductor (poduzetnik) koji mogu biti i fizičke i pravne osobe.

3.1. OBVEZE I PRAVA IZVOĐAČA

Osnovna obveza izvođača je prema čl. 597. st.1. ZOO izvršiti djelo sukladno ugovoru i pravilima struke. Definirajući ugovor o djelu i sam zakonodavac je nabrojao neke poslove koje će izvođač obavljati temeljem ugovora o djelu:

- izrada neke stvari, primjerice izrada nekog obrtničkog proizvoda
- popravak neke stvari, primjerice popravak nekakvog stroja ili uređaja
- obavljanje određenog umnog ili fizičkog rada; pod umnim radom smatralo bi se stvaranje nekog intelektualnog djela, a fizički rad bi primjerice bila montaža kakve opreme
- i drugi poslovi, slični poslovi materijalne prirode.

Dakle, ako izvođač navedene poslove obavi u skladu s odredbama ugovora o djelu i poštujući pravila struke (primjenjujući profesionalnu pažnju), valjano je ispunio svoju obvezu. Izvođačevo djelovanje i uspjeh ocjenjuje se po kriteriju profesionalne pažnje što znači da je on dužan postići ugovoreni rezultat tj. onaj koji se po prirodi posla očekuje. Međutim, u određenim slučajevima takav se rezultat ne može očekivati sa sigurnošću i tada će izvođač odgovarati samo za pravilnost svog rada.¹⁰

Osim navedenog, izvođač je dužan djelo izvršiti u roku koji je predviđen ugovorom ili ako ugovorom nije predviđen rok, u onom vremenu koje je razumno potrebno za takvu vrstu i prirodu posla. U suprotnom, dolazi u dužničko zakašnjenje te će sukladno čl. 342. st 1. i 2. ZOO, naručitelj imati pravo tražiti ispunjenje obveze i naknadu štete koju trpi zbog zakašnjenja, a i ugovornu kaznu ako je ugovorena (čl. 350. i 353. ZOO). U skladu s načelom dispozitivnosti, stranke mogu ugovoriti i rok kao bitan sastojak ugovora (tada se radi o „fiksnom poslu“) te će nepoštivanje roka od strane izvođača rezultirati ex lege raskidom ugovora o djelu. Posebna je odredba čl. 599. st.1. ZOO koja predviđa mogućnost da naručitelj raskine ugovor o djelu sklopljen s fiksnim rokom, i prije isteka istoga ako je izvođač u tolikom zakašnjenju sa započinjanjem ili završavanjem posla da je nedvojbeno kako ga neće završiti unutar predviđenog roka. Naručitelj u ovom slučaju ima pravo i na naknadu štete. Ista prava, dakle na raskid ugovora prije roka i naknadu štete, naručitelj ima i kada rok nije bitan sastojak ugovora.

No, ZOO u čl. 597 .st 3. propisuje slučajeve kada izvođač neće odgovarati za zakašnjenje ako je do njega došlo jer mu naručitelj nije na vrijeme predao materijal, jer je tražio određene

¹⁰ Gorenc, Vilim, op. cit. u bilj. br. 1, str. 950.

izmjene, nije mu isplatio predujam i općenito, izvođač neće odgovarati za zakašnjenje prouzročeno okolnostima za koje odgovornost snosi naručitelj. Međutim, zakašnjenje izvođača uzrokovano dijelom njegovim propustima, a dijelom ponašanjem naručitelja dovodi do podijeljene odgovornosti obiju strana.

Izvođača koji se prilikom izvršenja djela ne bi držao ugovorenih uvjeta i ne bi opće radio kako treba te bi postalo jasno da će izvršeno djelo imati nedostatke, naručitelj može na to upozoriti i odrediti mu primjeren rok unutar kojega izvođač treba svoj rad uskladiti s obvezama. Ukoliko izvođač ne bi do isteka primjerenog roka postupio po zahtjevu, povrijedio bi svoju obvezu te bi naručitelj bio ovlašten jednostrano raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Izvođač je također dužan naručitelja upozoriti i izvijestiti o svim nedostacima materijala koji mu je predao. I u ovom slučaju dolazi do izražaja profesionalna pažnja i postupanje izvođača u skladu s pravilima struke. On je, naime dužan savjesno ispitati materijal i o svakom nedostatku obavijestiti naručitelja. U protivnom odgovara, ne samo za nedostatke za koje nije skrenuo pozornost naručitelja već i za one koje je, sukladno svojoj profesionalnoj pažnji, morao primijetiti.

Načelno, izvođač ne smije primijeniti materijal s nedostatkom u izvršenju djela, no čl. 596. st. 2. ZOO predviđa drugačiju situaciju kada bi naručitelj zahtijevao da se stvar izradi od materijala na čiji mu je nedostatak izvođač već skrenuo pažnju. Izvođač tada mora takav materijal primijeniti, ali neće snositi odgovornost za eventualne nedostatke djela jer oni padaju na teret naručitelja.

U istom članku ZOO predviđa i dvije situacije u kojima će izvođač moći odbiti takav zahtjev naručitelja i jednostranom izjavom volje raskinuti ugovor : 1) ako je očigledno da materijal nije podoban za naručeno djelo te 2) ako bi izrada od zahtijevanog materijala nanijela štetu ugledu izvođača.¹¹

Osim nedostataka glede materijala, izvođač je dužan naručitelja izvijestiti i o nedostacima u njegovu nalogu i drugim okolnostima za koje je znao ili morao znati jer će i u ovom slučaju, u protivnom odgovarati za štetu. Nedostatak u nalogu je primjerice nedostatak u tehničkoj dokumentaciji, dok bi primjer drugih okolnosti značajnih za izvršenje djela na vrijeme i uopće za izvršenje djela bio slučaj kada izvođač ne bi upozorio naručitelja na cijenu nabave nekog novog dijela i sl.¹²

Jedna od posebnih karakteristika ovoga ugovora, a koja je već ranije spomenuta, je često strogo osobna obveza izvođača. Ipak, čl. 600. ZOO predviđa mogućnost da izvođač povjeri izvršavanje posla trećemu, ukoliko iz ugovora ili naravi posla ne proizlazi što drugo. On i dalje odgovara naručitelju za izvršenje posla, a prema čl. 601. ZOO odgovara i za sve osobe koje su radile po njegovom nalogu neovisno jesu li njegovi radnici ili ih je angažirao po drugom pravnom temelju.¹³

¹¹ Gorenc, Vilim, op. cit. u bilj. br. 3, str.949.

¹² Gorenc, Vilim, op. cit. u bilj. br. 4, str 949.

¹³ Ibid., str 952. i 953. u vezi s Povjeravanje izvršavanja posla trećemu i Odgovornost za suradnike

Izvođač je dužan omogućiti naručitelju, kao gospodaru posla, ostvarivanje njegovog prava nadzora nad obavljanjem posla u onoj mjeri u kojoj to ne ometa izvršenje posla, točnije, kada to odgovara naravi posla. Osim toga, izvođač je dužan paziti i na kakvoću materijala. Ukoliko je ugovoreno da on pri izradi koristi svoj materijal, ali kakvoća nije određena, dužan je dati materijal barem srednje kakvoće. Za kakvoću upotrijebljenog materijala odgovarat će kao i prodavatelj.¹⁴

Konačno, izvođač je dužan izrađenu ili popravljenu stvar predati naručitelju. Ova obveza postoji samo glede tjelesnih stvari jer ako se ugovor o djelu odnosi na neki intelektualni rad, poput održavanja nekakvog predavanja, izvođač ne preuzima obvezu predaje stvari već samo urednog i pravodobnog izvršenja posla.¹⁵ Nadalje, kada je riječ o tjelesnim stvarima, na strani izvođača postoji i obveza čuvanja stvari iako nije eksplicitno navedena u ZOO. Predajom se naručitelj dovodi u posjed stvari što znači da je to ujedno i trenutak u kojem rizik slučajnog oštećenja ili propasti stvari prelazi s izvođača na naručitelja. U slučaju da stvar propadne iz uzroka za koji izvođač ne odgovara, primjerice u slučaju više sile, on se oslobađa obveze predaje stvari.

Izvođač će po završetku djela imati pravo zadržavanja (IUS RETENTIONIS) . Kako bi osigurao naknadu za izvršeni rad i utrošeni materijal, ali i neke druge tražbine nastale na temelju ugovora o djelu, izvođač ima pravo zadržati predmet ugovora i ostale predmete naručitelja u vezi s izvođačevim radom. Ovo pravo ima dvostruki pravni učinak: ono prisiljava naručitelja da plati dužnu naknadu i predstavlja sredstvo namirenja jer omogućuje izvođaču da se naplati iz vrijednosti predmeta ugovora.

3.2. OBVEZE I PRAVA NARUČITELJA

Člankom 612. ZOO propisana je temeljna obveza naručitelja, a to je primitak djela koja je obavljeno sukladno odredbama ugovora i pravilima struke. Sudska praksa također pokazuje kako naručitelj nije obavezan na primitak djela koje nije obavljeno prema odredbama ugovora i pravilima struke : „Naručitelj djela ili radova obavezan je primiti djelo ili radove od izvođača samo ako su djela odnosno radovi izvedeni prema ugovor i pravilima struke odnosno posla, a ako nisi tako izvedeni naručitelj ih nije obavezan primiti. (Vts, Pž- 1972/88 od 18. travnja 1989.,PSP-43/137).“¹⁶

Akt preuzimanja djela razlikuje se ovisno o tome kakav je predmet ugovora o djelu. Ako je predmet ugovora izrada ili popravak određene pokretne stvari, akt preuzimanja čine radnje kojima se stvar prima i odnosi. S druge strane, kada je predmet ugovora nekakav intelektualan rad, akt preuzimanja se sastoji u poduzimanju onih radnji koje za cilj imaju obavljanje naručenog posla.

¹⁴ U ovom slučaju, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe čl.400. - 404. ZOO (NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22)

¹⁵ Gorenc, Vilim, op. cit. u bilj. br. 1, str. 954.

¹⁶ Gorenc, Vilim, op. cit. u bilj. 1, str. 963.

Preuzimanje se može obaviti izričito, prešutno ili konkludentnim radnjama, a obavite će se u mjestu, na način i u vrijeme kako je propisano ugovorom ili kako to predviđaju pravila struke u skladu s vrstom i naravi posla.¹⁷ U pravilu, kada nije posebno ugovorno niti proizlazi iz pravila struke, djelo se preuzima kod izvođača.

Naručitelja nije moguće prisiliti da stvarno i primi djelo, no u tom slučaju za njega nastupaju posljedice vjerovničkog zakašnjenja, Naime, on se mora odazvati na izvođačev poziv da rad pregleda i primi jer ako to ne učini, a bez opravdanog razloga, presumira se da je rad primio. Osim toga, na naručitelja tada prelazi i rizik slučajne propasti i oštećena stvari te on gubi i neka druga zakonska prava.

U ovakvim situacijama izvođač može položiti stvar u sud, predati ju na čuvanje trećoj osobi, a može ju i prodati ako je ona neprikladna za čuvanje ili troškovi čuvanja premašuju njezinu vrijednost.

3.3. UTVRĐIVANJE NAKNADE

Naručitelj je dužan platiti naknadu utvrđenu ugovorom, ako nije određena obveznom tarifom ili kojim drugim obveznim aktom.¹⁸ Naknada je utvrđena obveznom tarifom onda kada je utvrđena propisom imperativne naravi i time je zabranjeno svako jednostrano ili ugovorno određivanje iznosa naknade suprotno onome utvrđenom obveznom tarifom. Prema tome, ukoliko je ugovorom utvrđena viša naknada od one određene obveznom tarifom, naručitelj nije obvezan platiti viši iznos ugovorene naknade.

Kada stranke određuju naknadu ugovorom, uređuju je ili u fiksnom iznosu za cijelo djelo ili mjereno po komadu. Utvrđivanje iznosa naknade unaprijed ponekad nije pogodno niti jednostavno jer je samom izvođaču teško unaprijed utvrditi obujam posla i ostale elemente koji utječu na iznos naknade. U tom će slučaju stranke primijeniti određiv način utvrđivanja naknade, točnije stranke će predvidjeti neke okolnosti temeljem koji će utvrditi iznos naknade.

Osim toga, stranke imaju mogućnost prepustiti utvrđivanje iznosa naknade nekoj trećoj osobi koja je pri tome dužna postupati s dužnom pažnjom. No, ako treća strana ne odredi ili ne može odrediti naknadu, a niti ugovaratelji se ne uspiju sporazumjeti o njezinu iznosu niti raskinu ugovor, smatrat će se kako naknada nije određena.

Članak 613. st. 2. ZOO predviđa mogućnost da sud, u slučaju kada naknada nije niti određena niti određiva, odredi njezin iznos i to prema vrijednosti djela, normalno potrebnom vremenu za takav posao te prema uobičajenoj naknadi za takvu vrstu posla. To bi značilo, s čime se slaže i sudska praksa, da je ugovor o djelu pravovaljan kada naknada nije niti određena niti određiva.¹⁹

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Čl. 613. ZOO

¹⁹ Vs, Rev-2169/88 od 26.ožujka 1989.,PSP 23/110

Prihvaćeno je stajalište kako se naknada određuje prema cijenama u vrijeme izvođenja radova (Vs, Rev-713/05 od 16.ožujka 2006.) i da se utvrđivanjem naknade utvrđuju stvarne količine i vrijednosti rada.²⁰

Zakonodavac je stava kako naručitelj nije dužan naknadu platiti prije nego je rad pregledao i odobrio, ako nije drugačije ugovoreno.

Isto tako, naručitelj nije obavezan preuzeti djelo i isplatiti naknadu ako radovi nisu izvedeni prema pravilima struke i onome što je ugovoreno. Međutim, ako je izvođač napravio djelo u skladu i s pravilima struke i s ugovorom, a rezultat kojeg je naručitelj očekivao izostane, naručitelj se ne oslobađa obveze plaćanja naknade. Naručitelj koji bi zakasnio s isplatom, morat će izvođaču platiti zatezne kamate. Sukladno st. 3. članka 613. ZOO navedena pravila vrijede i kada je ugovoreno obavljanje i predaja djela u dijelovima.

Vezano uz naknadu, često se postavlja pitanje ima li izvođač pravo tražiti povećanje naknade ako je uložio više od početno utvrđenog ili ako su troškovi bili viši od očekivanih?

Zakonodavac u ovakvim slučajevima razlikuje dvije situacije:

1. Proračun s izričitim jamstvom izvođača za njegovu točnost- u ovom slučaju izvođač nema pravo tražiti povećanje naknade jer sam izričito jamči kako u slučaju i povećanja troškova i više uloženog rada neće zahtijevati povećanje naknade
2. Proračun bez izričitog jamstva izvođača- u ovom slučaju izvođač ima pravo na povećane troškove ako bez odgađanja obavijesti naručitelja o svakom neizbježnom prekoračenju proračuna do kojeg dođe tijekom izvođenja rada, u protivnom gubi to pravo i ostaje mu samo ugovorena naknada.

Referirajući se na 1.situaciju tj. na slučaj proračuna s izričitim jamstvom izvođača za njegovu točnost, zakonodavac je u st. 2. čl. 614. ZOO jasno naglasio kako se time ne isključuje primjena pravila o raskidu i izmjeni ugovora uslijed promijenjenih okolnosti.

Ponekad će do povećanja troškova doći voljom ugovornih strana. Ovdje također razlikujemo dvije potencijalne situacije:

1. Izmjenu ugovorene naknade u slučaju kada naručitelj tijekom izvođenja radova mijenja svoje naloge, npr., proširuje opseg posla. U ovom slučaju izvođač ima pravo na povećanje troškova čak i ako je ugovoren proračun s izričitim jamstvom izvođača za njegovu točnost.
2. Izmjena ugovorene naknada kada izvođač svojevrijem obavlja kakve dodatne radove ili višak radova. U ovom slučaju on ima pravo na povećanu naknadu samo ako je takve radove naknado odobrio naručitelj.

Naručitelj ima i pravo na sniženje naknade ako rad izvođača ima neotklonjive nedostatke. Tada se u skladu s člankom 611. ZOO i načelom jednake vrijednosti činidaba, naknada snižava u razmjeru između vrijednosti djela bez nedostataka u vrijeme sklapanja ugovora i vrijednosti koji bi djelo s nedostatkom imalo u to vrijeme.

²⁰ Gorenc, Vilim, op. cit. bilj. br. 1, str. 964.- 965.

Važno je i ovdje istaknuti kako naručitelj ima pravo nadzora nad obavljanjem posla i davanjem uputa kada to naravi posla odgovara, a ono mu je zajamčeno člankom 593. ZOO.

Naručitelj je obvezan i pregledati djelo, čim mu je to po redovitom tijeku stvari moguće, no o tome će više biti riječ u dijelu o odgovornosti za nedostatke.

3.4. RIZIK

Zakonodavac je posebno uredio slučaj slučajne propasti ili oštećenja stvari u tijeku izvršenja ugovora o djelu. Prema odredbama čl. 615. i 616., tko će snositi rizik slučajne propasti ovisi o činjenici tko je dao materijal za izradu djela. Pa će takav rizik, prije trenutka predaje, snositi izvođač ako je on dao svoj materijal za izradu djela. U tom slučaju neće imati niti pravo na naknadu za svoj rad niti na naknadu za dani materijal. No, ako je naručitelj pregledao i odobrio stvar, a ona i dalje ostane kod izvođača, smatra se da je kod njega samo na čuvanju jer se akt pregledao i odobrenja izjednačava s aktom fizičke predaje stvari.²¹ U slučaju da je stvar predana izvođaču radi popravka, naručitelj kao njezin vlasnik snosi rizik slučajne propasti i oštećenja, a izvođač snosi samo rizik glede svog materijala i utrošenog rada. Ako naručitelj ne primajući stvar padne u zakašnjenje, zakonodavac presumira da je stvar zapravo preuzeta pa time i rizik prelazi na naručitelja. U drugom slučaju, dakle ako bi materijal dao naručitelj, on snosi rizik slučajne propasti i oštećenja stvari, a izvođač će imati pravo na naknadu u dva slučaja:

- ako je stvar oštećena ili je propala nakon što je naručitelj pao u zakašnjenje
- i ako naručitelj nakon urednog poziva od strane izvođača nije pregledao stvar.²²

4. ODGOVORNOST ZA NEDOSTATKE

Kada je riječ o nedostacima djela, izvođač je načelno odgovoran za nedostatke, a naručitelj ima obvezu pregleda izvršenog djela.

Sukladno članku 604. st. 1. ZOO, naručitelj je obvezan pregledati djelo čim je to po redovitom tijeku stvari moguće i o svim tako pronađenim nedostacima bez odgode obavijestiti izvođača. Pregledavajući stvar on je dužan djelovati s pažnjom dobrog gospodarstvenika, odnosno s pažnjom dobrog domaćina.²³ Obzirom da je odredba o obavještavanju dispozitivne naravi, naručitelj ne mora nužno bez odgode obavijestiti izvođača već stranke mogu predvidjeti i određeni rok za reklamaciju.²⁴ Nakon što je naručitelj primio i pregledao djelo, izvođač više neće odgovarati za one nedostatke koji su se lako mogli zapaziti uobičajenim pregledom, osim ako je znao za njih, a nije ih pokazao naručitelju.

²¹ Gorenc, Vilim, op. cit. str. 968.

²² Ibid., str. 968. – 969.

²³ Čl. 10. st. 1. ZOO (NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22)

²⁴ Gorenc, Vilim, op. cit. str. 955. – 956.

Nakon pregleda djela, naručitelj može ili primiti djelo bez ikakvog prigovora ili, u slučaju postojanja nedostatka, može ostvariti svoje pravo zbog tog nedostatka, ali uz pretpostavku da je o tome uredno izvijestio samog izvođača.

Ako naručitelj ne bi ispunio svoju obvezu pregleda i primitka izvršenog rada, a bez nekog opravdanog razloga, on pada u vjerovničko zakašnjenje. Ono za naručitelja ima slijedeće posljedice:

- sukladno čl. 604. st. 2. ZOO, presumira se kako je rad primio
- na njega prelazi rizik slučajne propasti i oštećenja stvari
- biti će dužan izvođaču nadoknaditi štetu i troškove čuvanja stvari
- izvođač ima ovlast položiti stvar sudu ili ju predati na čuvanje trećoj osobi

Međutim, osim onih nedostataka koji se mogu otkriti uobičajenim pregledom, na izvršenom djelu mogu postojati i skriveni nedostaci. U slučaju kada se na djelu pokaže takav, skriveni nedostatak naručitelj je obvezan o njemu obavijestiti izvođača bez odgađanja, najkasnije mjesec dana od njegova otkrivanja.²⁵ Rok od mjesec dana predstavlja subjektivan prekluzivan rok poretkom kojeg naručitelj koji nije obavijestio izvođača o skrivenim nedostacima gubi prava koja bi u vezi s njima imao.

Osim subjektivnog, zakonodavac je propisao i objektivni rok za prigovore glede skrivenih nedostataka. On iznosi dvije godine od primitka obavljenog posla čijim protekom naručitelj gubi pravo pozivati se na skrivene nedostatke. Obzirom da je ovaj rok određen kogentnim propisom nije dozvoljeno ugovaranje kraćih rokova, no nema zapreke da stranke ugovorom odrede rok koji je dulji od dvije godine.

Takvog je stava i sudska praksa: „Kada su ugovorne strane zapisnički utvrdile nedostatke, prava i obveze valja ocjenjivati prema sadržaju sporazuma iz zapisnika, pa se izvođač ne može osnovano pozivati na istek prekluzivnog roka.“ (Vts, Pž-1313/93 od 29.ožujka 1994.)²⁶

Naručitelj će se u svakom slučaju moći pozvati na nedostatke i nakon proteka roka od dvije godine ako se takav nedostatak odnosi na one činjenice koje su izvođaču bile poznate ili su mu to mogle biti. Naime, člankom 607. ZOO onemogućeno je izvođaču pozivati se na vlastiti dolus. Primjenom načela savjesnosti i poštenja nesavjesnom izvođaču nije dopušteno pozivanje na neke odredbe o odgovornosti za nedostatke kada se taj nedostatak odnosi na činjenice koje su poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate, a nije ih priopćio naručitelju.²⁷

Nadalje, članak 606. ZOO predviđa još dvije situacije kada će se naručitelj, koji je na vrijeme obavijestio o nedostacima djela, moći pozvati na nedostatke i nakon proteka roka od dvije godine od učinjene obavijesti. Prva situacija predstavlja prijevarno ponašanje izvođača uslijed kojeg naručitelj nije bio u mogućnosti ostvarivati svoja prava. Druga situacija je mogućnost

²⁵ Klarić, Petar; Vedriš, Martin, Građansko pravo, Narodne novine d.d., Zagreb, srpanj 2014., str. 538.

²⁶ Gorenc, Vilim, op. cit. bilj. br. 3, str. 957.

²⁷ Ibid., str. 958.

naručitelja da na izvođačev zahtjev za isplatu prigovorom istakne svoj zahtjev na sniženje naknade i naknadu štete.

Naručitelj koji uredno ispuni svoju obvezu u vidu pravovremene obavijesti izvođača o nedostatku, ima pravo zahtijevati otklanjanje istog i to, kao što je prethodno već navedeno, u roku od dvije godine od kada je izvođača obavijestio o tom nedostatku. U tom slučaju on će odrediti izvođaču primjereni rok unutar kojega je izvođač obavezan taj nedostatak otkloniti. Naručitelj ima pravo i na naknadu štete koju zbog navedenog trpi i to neovisno o postupanju izvođača glede zahtjeva za uklanjanje nedostataka. No, zakonodavac je u čl. 343. predvidio situaciju kada se izvođač može osloboditi obveze naknade štete, a to će biti onda kada dokaže da je do neispunjenja njegove obveze došlo djelovanjem više sile.²⁸

Osim toga, ponekad će otklanjanje nedostatka od samog izvođača iziskivati pretjerane troškove. U tom slučaju zakonodavac priznaje izvođaču pravo odbiti njihovo uklanjanje dok naručitelju ne priznaje pravo tražiti ponovno obavljanje posla već mu daje alternativnu mogućnost ili raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje naknade kumulirajući jednu od navedenih mogućnosti s naknadom štete.

Zakon o obveznim odnosima razlikuje i slučaj kada postoje veći i kada je riječ o manjim nedostacima posla.

Naime, u slučaju većeg nedostatka posla i to takvoga koji djelo čini neupotrebljivim ili je posao obavljen suprotno izričitim uvjetima ugovora, naručitelj ne mora uopće ostavljati rok za otklanjanje nedostatka, to bi bilo sasvim suvišno, već mu je dana neposredna mogućnost da raskine ugovor i zahtjeva naknadu štete.

U suprotnom, kada je riječ o manjim nedostacima posla tj. onima koji djelo ne čine neupotrebljivim i kada je posao obavljen sukladno izričitim uvjetima ugovora, naručitelj je dužan dopustiti izvođaču otklanjanje takva nedostatka. I ovdje naručitelj ostavlja izvođaču primjereni rok za otklanjanje uzimajući u obzir sve okolnosti konkretnog slučaja. Ako primjereni rok protekne, a izvođač propusti izvršiti otklanjanje nedostatka, naručitelju ostaje mogućnost izbora jednog od tri prava predviđena u čl.610.st 3. ZOO:

- može sam ukloniti nedostatak na račun izvođača
- sniziti naknadu
- raskinuti ugovor, no ovo pravo ograničeno je stavkom 4. istog članka pa ga naručitelj neće moći koristiti kada se radi o neznatnom nedostatku

Uz svako od ovih alternativno ponuđenih mogućnosti moći će tražiti i naknadu štete.

Referirajući se na pravo sniženja naknade, zakonodavac je člankom 611. propisao način obračuna sniženja naknade pa se tako naknada snižava u razmjeru između vrijednosti djela bez nedostatka u vrijeme kada je ugovor sklopljen i vrijednost koji bi djelo s nedostatkom imalo u to vrijeme.

²⁸ „Dužnik se oslobađa odgovornosti za štetu ako dokaže da nije mogao ispuniti svoju obvezu, odnosno da je zakasnio s ispunjenjem obveze zbog vanjskih, izvanrednih i nepredvidivih okolnosti nastalih poslije sklapanja ugovora koje nije mogao spriječiti, otkloniti ili izbjeći.“
Čl. 343. ZOO (NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22)

5. PRESTANAK UGOVORA

Ugovor o djelu može prestati sukladno općim pravilima o prestanku ugovora, ali i nekim posebnim pravilima koja se tiču raskida ugovora voljom naručitelja i raskida ugovora voljom izvođača.

5.1. OPĆA PRAVILA O PRESTANKU UGOVORA

Prema općim pravilima ugovor o djelu može prestati ispunjenjem obveza ugovornih strana kada će se na odgovarajući način primjenjivati odredbe čl. 161. do 194. ZOO. Također, do prestanka prema općim pravilima dolazi u slučaju raskida zbog neispunjenja ili promijenjenih okolnosti kada bi se primijenile odredbe čl. 360.- 372. ZOO.

Moguće je da ugovor o djelu prestane i poništajem pa bi se primjenjivale odredbe članaka 330. – 335. ZOO.

I konačno, ugovor o djelu prestaje i smrću ugovorne strane.²⁹

5.2. POSEBNA PRAVILA O PRESTANKU

Zakonodavac je propisujući obveze izvođača u čl. 596. st. 2. predvidio i mogućnost jednostranog raskida ugovora voljom izvođača. To će biti u slučaju kada je naručitelj dao materijal za izradu djela koji nije podoban ili bi izrada djela od takvog materijala nanijela štetu ugledu samog izvođača.

Osim toga, do raskida ugovora o djelu može doći i voljom naručitelja.

Naručitelj može jednostrano raskinuti ugovor sve dok djelo nije dovršeno, čak i kada izvođač obavlja svoju obvezu uredno i po pravilima struke.³⁰ Naime, izvođač obavlja djelo po naručiteljevoj narudžbi tj. u interesu je naručitelja da to djelo u konačnici i dobije kako bi zadovoljio neke svoje potrebe. Upravo zato gubitak interesa naručitelja za naručenim djelom rezultira gubitkom i svrhe obavljanja naručenog posla. No, u ovom slučaju izvođač ne smije

²⁹ Čl.213. ZOO (NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22)

³⁰ Čl. 619. ZOO (NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22)

trpjeti štetu pa je naručitelj dužan dovesti izvođača u onaj materijalni položaj kao da je ugovor do kraja izvršen.³¹

Naručitelj će jednostrano moći raskinuti ugovor u još nekim slučajevima:

1. Kada izvođač odstupa od ugovorenih uvjeta tj. uopće ih se ne drži niti radi onako kako bi trebalo te je sasvim jasno da će djelo imati nedostatke, a niti protekom naknadnog roka koji mu je ostavio naručitelj, izvođač nije postupio po njegovu zahtjevu
2. Kada se radi o ugovoru o djelu koji je fiksni tj. rok za izvršenje je bitan sastojak ugovora, a zbog izvođačeva zakašnjenja sa započinjanjem ili završavanjem posla, jasno je kako ga u tom roku neće završiti.
3. Kada bi naručitelj tražio otklanjanje nedostatka, a izvođač ga u tome odbio jer bi mu to predstavljalo pretjerane troškove, naručitelj može kao jednu od alternativa odabrati raskid ugovora. On će moći direktno raskinuti ugovor, bez traženja prethodnog otklanjanja nedostatka, kada obavljeni posao ima veći nedostatak dok u slučaju manjeg nedostatka(NE NEZNATNOG)³² prije ostvarenja mogućnosti raskida mora izvođaču ostaviti primjereni rok za otklanjanje takvog nedostatka.

6. UGOVOR O AUTORSKOM DJELU

Poseban tip ugovora o djelu je ugovor o autorskom djelu koji je uređen i definiran Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima. Člankom 5. Zakon autorsko djelo definirano je kao originalna intelektualna tvorevina iz književnog, znanstvenog i umjetničkog područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu ako ovim Zakonom nije drukčije određeno. Sukladno ovoj definiciji, djelo će smatrati izvornim ukoliko ne oponaša niti jedno drugo djelo, a glavne osobine su mu subjektivnost, originalnost i kreativnost. Bitno je na glasiti da ugovor o autorskom djelu ne predstavlja sam po sebi autorsko djelo, već je autorsko djelo usluga koja je predmet ugovora: „ Ugovor o autorskom djelu ne može sam po sebi biti autorsko djelo jer mu manjkaju određeni elementi, poput kreativnosti, intelektualnosti (duhovnosti) sadržaja, originalnosti i individualnosti da bi ga mogli smatrati autorskim djelom, budući da se izrađuje po određenom zadanom, šablonskom konceptu slijedeći primjenjive zakonske odredbe. Sadržaj takvog ugovora se stoga ne može uzdići na razinu intelektualne dragocjenosti i jedinstvenog kreativnog uratka.“³³

³¹ Gorenc, Vilim, op. cit. str. 970.- 971.

³² Čl. 610. st. 4. ZOO (NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22)

³³ Povjerenik za informiranje, UP/II-008-07/19-01/342 od 15.05.2019.

Predmet autorskog prava može biti svako autorsko djelo osim onoga koje to ne može biti po svojoj naravi kao i ono za koje je odredbama Zakona određeno da ne može biti predmet autorskog prava³⁴, dok je predmet autorskopravnog ugovora prijenos određenog autorskog imovinskog prava u cijelosti, ili djelomice, uz naknadu, ili bez naknade, kao isključivo, ili neisključivo pravo, prostorno ograničeno, ili neograničeno.

Člankom 52. Zakona propisano je da ugovor mora biti sklopljen u pisanom obliku te da mora sadržavati barem djelo na koje se odnosi, način korištenja te osobu ovlaštenu na korištenje autorskog djela, tj. korisnika. Također, moguće je sklopiti ugovor i glede autorskog djela koje još nije stvoreno pod pretpostavkom da se njime odredi barem vrsta i način korištenja budućeg djela.

Ugovorne strane ugovora o autorskom djelu su, s jedne strane korisnik, a s druge strane autor ili drugi nositelj autorskog prava čija je obveza, prenošenjem prava na korisnika, jamčiti da pravo koje prenosi korisniku pripada njemu i nije ograničeno u korist trećeg.

Na sva ostala pitanja koja nisu obuhvaćena Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima primjenjivat će se odredbe Zakona o obveznim odnosima.

S obzirom da i ugovor o djelu i ugovor o autorskom djelu služe ostvarivanju dohotka, njihova razlika ogleda se u utvrđivanju porezne osnovice. Kod autorskih naknada priznaje se svota paušalnih izdataka u visini od 30% (tu su uračunati svi mogući troškovi koji bi mogli nastati pri ostvarenju autorskog djela među kojima su i troškovi službenog putovanja). S druge strane, kod umjetničkih djela paušalni izdatci mogu biti uvećani za dodatnih 25%. Stoga, kako bi ostvario pravo na 30% paušalnih izdataka, isplatitelj je dužan sklopiti ugovor o autorskom djelu. Kod ugovora o djelu, porezna osnovica je razlika između primitaka i obračunatih doprinosa, dok se kod ugovora o autorskom djelu najprije od iznosa dogovorenog honorara odbije priznati neoporezivi izdatak te se dobije porezna osnovica za obračun doprinosa.

6.1. Pregled negativnog definiranja ugovora o autorskom djelu kroz praksu

Vrhovni sud Republike Hrvatske u svojoj je presudi Revt 184/09-4, a sukladnu zakonskom određenu što autorsko djelu nije, odredio slijedeće: „*Pravilno su nižestupanjski sudovi ocijenili da projekt tužitelja nije autorsko djelo. Tužiteljevo djelo govori o postupcima,*

³⁴ Čl.18. st.2. i 3. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, NN 111/2021

metodama, i izračunima, ono predstavlja određeni rad na primjeni već poznatih postupaka, metoda i izračuna (sam tužitelj, kako to proizlazi iz utvrđenja nižestupanjskih sudova, je u svom radu naveo da se radi o novoj vrsti klađenja gledajući iz matematičkog aspekta, ovaj projekt potpuno je isti kao i bilo koja loto igra kod nas ili u svijetu, a razlika je samo u tome što se prema ovom projektu pogađaju utakmice, na kojima će biti postignuto najviše golova, dok se kod loto igre pogađaju brojevi koji će biti izvučeni), međutim, ono ne predstavlja autorsko djelo u smislu čl. 5. i čl. 8. st. 1. ZAPSP.

Prema odredbi čl. 5. ZAPSP autorsko djelo je originalna intelektualna tvorevina iz književnog, znanstvenog i umjetničkog područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu ako tim Zakonom nije drugačije određeno.

Odredbom čl. 8. st. 1. ZAPSP propisano je da su predmetom autorskog prava izražaji, a ne ideje, postupci, metode rada ili matematički koncepti kao takvi.

Opisana loto igra ili sportska klađenja prema projektu tužitelja ne mogu se tretirati kao jezično autorsko djelo s područja književnosti i znanosti, kako to smatra tužitelj da bi trebalo tretirati, samo radi opisa projekta.

Prema odredbi čl. 7. st. 3. ZAPSP baze podataka, po tom Zakonu, jesu zbirke uređene po određenom sustavu ili metodi, čiji su elementi pojedinačno pristupačni elektroničkim ili drugim sredstvima, pa su baze podataka koje su autorsko djelo samo one zbirke čija je građa pojedinačno dostupna prvenstveno elektroničkim putem, ali i bilo kojim drugim sredstvom. Takve baze podataka su objekt autorskog prava.

Odredbom čl. 147. st. 1. ZAPSP propisano je da je baza podataka zbirka samostalnih djela, podataka ili druge građe u bilo kojem obliku, koji su uređeni po određenom sustavu ili metodi i pojedinačno dostupni elektroničnim ili drugim sredstvima, pri čemu bilo postizanje, bilo verifikacija, bilo predstavljanje njezina sadržaja zahtijeva kvalitativno i/ili kvantitativno i znatno ulaganje koje se primjerice sastoji u sredstvima, utrošenom vremenu ili uloženom trudu. Dakle, baza podataka je zbirka posebno odabranih podataka koji se odgovarajuće raspoređuju. Autori baza podataka nemaju pravo na zahtjev za opoziv prava iskorištavanja (čl. 17. st. 6. ZAPSP), a glede odgovornosti za povredu u biti je zagarantirana zaštita kao i za ostala autorska djela, uz određene izuzetke.

*Pravilno je drugostupanjski sud ocijenio da projekt tužitelja koji je nazvan sportskim kladenjem nije zbirka koja uz ostale uvjete predstavlja bazu podataka pa niti po toj osnovi projekt tužitelja ne predstavlja autorsko djelo.*³⁵

³⁵ VSRH, Revt 184/2009-4 od 17.11.2010.

23. UGOVOR O AUTORSKOM DJELU

UGOVOR O AUTORSKOM DJELU

Zaključen dana _____ 201____. godine u _____, između:

1. _____ (u daljnjem tekstu: Autor), sa jedne strane, i
2. _____ kao naručioca autorskog djela, kojeg zastupa _____ (u daljnjem tekstu: Naručilac), sa druge strane.

Član 1.

(Predmet ugovora)

Predmet ugovora je kreiranje i izrada autorskog djela _____ radi trajnog izlaganja u vanjskom prostoru Naručioca (u daljnjem tekstu: Autorsko djelo).

Član 2.

(Mjesto izrade)

Naručilac se obavezuje da autoru omogući da radove na izradi Autorskog djela obavljaju u prostorima Naručioca (hangar) u krugu poslovnog prostora Naručioca.

Alternativa

Autor će autorsko djelo izraditi u svom prostoru

Član 3.

(Način izrade)

Autor se obavezuje da će Autorsko djelo izraditi od vlastitog materijala, na način da se može izlagati u eksterijeru i podnositi atmosferske promjene.

Alternativa

Naručilac se obavezuje da će Autoru obezbijediti materijal potreban za izradu autorskog djela.

Član 4.

(Mjesto izlaganja)

Naručilac se obavezuje da će lokaciju na kojoj će biti izloženo Autorsko djelo odrediti u konsultaciji s autorima, te da će u svakom slučaju promjene mjesta izlaganja konsultovati autore.

Član 5.

(Rok za izradu)

Autor i Naručilac nisu ugovorili krajnji rok izrade Autorskog djela, koji zavisi od vremenskih i temperaturnih uslova neophodnih za završnu izradu (20 stepeni C), a okvirni rok je dva mjeseca od zaključenja ugovora.

Alternativa

Autor se obavezuje da će Autorsko djelo koje će biti izloženo u unutrašnjem prostoru naručioca izraditi u roku od dva mjeseca od zaključenja ugovora.

Slika 1 Primjerak ugovora o autorskom djelu

7. UGOVOR O RADU

Radno pravo je grana prava koja uređuje radne odnose, tj. pravne odnose koji nastaju između radnika i poslodavca u svezi s naplatnim i subordiniranim radom radnika za poslodavca. Riječ je i o pravnim odnosima na čiju uspostavu i oblikovanje bitno utječu ekonomski, politički, socijalni i brojni drugi čimbenici. Stoga, radno pravo uz formalne izvore čini veliki broj i nematerijalnih tj. izvanpravnih izvora. Kao posebno važna kategorija formalnih izvora spominju se državni i profesionalni izvori u kojima se, uz kolektivne ugovore, posebno ističe ugovor o radu. Iako on često sadrži odredbe kojima se uređuju najbitnija pitanja iz radnog odnosa, također sadrži i odredbe kojima poziva da će se pojedina pitanja urediti na način koji predviđa kolektivni ugovor ili pravilnik o radu. Dakle, postoje mnogi izvori kojima se uređuju radni odnosi, a minimum zajamčenih prava radnika i poslodavca uređeni su odredbama Zakona o radu.³⁶

7.1. Pojam i karakteristike

Zakonom o radu propisan je ugovor o radu kao ugovor kojim se zasniva radni odnos između radnika i poslodavca. Uz to, njime su uređeni i sadržaj radnog odnosa te prava i obveze radnika i poslodavca. Individualni radni odnos definira se kao dobrovoljno zasnovan pravni odnos reguliran objektivnim pravnim poretkom, između točno (pojedinačno) određenog radnika i točno (pojedinačno) određenog poslodavca, a temelj za njegovo zasnivanje je sklopljeni ugovor o radu.³⁷ Ugovor o radu predstavlja temelj zasnivanja radnog odnosa u gospodarstvu te izvor prava za ugovorne strane.

To je dvostrano-obvezan, konsenzualan ugovor koji radnik sklapa osobno na dulje vrijeme (uz iznimku ugovora o radu na određeno), a bitna karakteristika mu je i naplatnost. Važno je za

³⁶ Grgurev Ivana, Ugovor o radu, u: Crnić, Ivica *et al.* Radni odnosi u Republici Hrvatskoj; ur. Potočnjak, Željko, Zagreb: Pravni fakultet, Organizator, 2007., str. 1.-2.

³⁷ Milković, Darko; Trbojević, Goran; Radni odnosi; Effectus – studij financije i pravo, visoko učilište; Zagreb, 2019., str. 15.-17.

naglasiti da je ugovor o radu specifično formalan ugovor što znači da mora biti sklopljen u pisanom obliku, ali će proizvoditi pravne učinke i bez da je u pisanom obliku.³⁸

Ugovor će se smatrati sklopljenim u trenutku kada se strane suglase o bitnim sastojcima ugovora, tj. prihvatom ponude.

7.2. Obveze i prava ugovornih strana

Stranke ugovora o radu su, s jedne strane, radnik koji je ujedno i slabija strana, te s druge, poslodavac. Zakonom o radu³⁹ radnik je definiran kao svaka fizička osoba koja u radnom odnosu obavlja određene poslove za poslodavca, a može se odnositi na zaposlenika, djelatnika, službenika, namještenika i slično. Iznimno, član uprave i izvršni direktor kao radnik neće uživati zaštitu od prestanka ugovora o radu.⁴⁰ Obveza radnika je osobno izvršavati posao čime do izražaja dolazi osobna narav radnog prava. „Osobnoj naravi radnog odnosa (ugovornoj i izvanugovornoj) pridonose pravne norme koje obvezuju poslodavca da prema radniku korektno postupi, a ovaj mu je zauzvrat dužan biti lojalan. Radni je odnos djelomično odnos povjerenja (*intuitu personae*) i suradnje, što sve zajedno naglašava osobnu narav tog odnosa“⁴¹

S druge strane, poslodavac je definiran kao fizička ili pravna osoba koja zapošljava najmanje jednog radnika i za koju radnik obavlja određene poslove.⁴² On je obavezan radniku:

- dati posao
- isplatiti plaću
- odrediti mjesto i način obavljanja rada
- osigurati propisane uvjete za siguran rad
- zaštititi dostojanstvo radnika za vrijeme obavljanja posla

Također, dužan je i donijeti i objaviti pravilnik o radu svaki poslodavac koji zapošljava najmanje dvadeset radnika za sva pitanja koja nisu uređena kolektivnim ugovorom.⁴³

S obzirom na činjenicu da sklapanjem ugovora o radu radni odnos dobiva ugovornu narav, Zakonom o radu je u čl.8. st.4. propisano da se „na sklapanje, valjanost, prestanak ili drugo pitanje u vezi s ugovorom o radu, kolektivnim ugovorom ili sporazumom sklopljenim između

³⁸ Čl.14. Zakona o radu, NN 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 64/23

³⁹ Čl.4. st.1. ZR, NN 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 64/23

⁴⁰ Čl.4. st.3. ZR, NN 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 64/23

⁴¹ Ravnić, Anton; Osnove radnog prava; Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2004., str.136.

⁴² Čl.4. st.2., ZR, NN 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 64/23

⁴³ Čl.26. ZR, NN 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 64/23

radničkom vijeća i poslodavca, a koje nije uređeno ovim ili drugim zakonom, primjenjuju u skladu s naravi tog ugovora, opći propisi obveznog prava.“ To znači da će se, za sva ona pitanja koja nisu uređena nekim od izvora radnog prava, supsidijarno primjenjivati Zakon o obveznim odnosima kao opći propis obveznog prava. Stoga, pri zasnivanju i ostvarenju prava i obveza iz ugovora o radu ugovorne strane moraju poštivati temeljna načela obveznog prava, kao što su npr. načelo slobode uređivanja obveznih odnosa (čl.2.ZOO), načelo savjesnosti i poštenja (čl.4.ZOO), dužnost suradnje (čl.5. ZOO), načelo zlouporabe prava (čl. 6. ZOO), načelo dužnosti ispunjenja obveze(čl. 9. ZOO).⁴⁴

7.3. Prestanak ugovora o radu

Zakonom o radu u članku 112. predviđeni su sljedeći načini prestanka ugovora o radu:

- smrću radnika
- smrću poslodavca fizičke osobe
- smrću poslodavca pravne obrtnika
- prestankom obrta po sili zakona
- kada radnik navrší 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža
- sporazumom
- danom dostave obavijesti poslodavcu o pravomoćnosti rješenja o priznanju prava na invalidsku mirovinu
- otkazom
- odlukom nadležnog suda

Nerijetko će se desiti da ugovor prestane odlukom samo jedne strane, odnosno otkazom. “Otkaz ugovora o radu je jednostrano očitovanje volje strane toga ugovora (poslodavca ili radnika), kojim ta strana izražava svoju namjeru (volju) da ugovor o radu okonča, a koje očitovanje, nakon što je dostavljeno drugoj strani, dovodi do prestanka ugovora o radu.”⁴⁵ Otkaz može biti redoviti i izvanredni, a može ga dati bilo koja od ugovornih strana. Mora biti u pisanom obliku, a poslodavac ga, uz to, mora pisano i obrazložiti te se dostavlja osobi kojoj se otkazuje.

⁴⁴ Milković, Darko; Ugovor o radu i zakon o obveznim odnosima; Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 37(2016.), 1, str.687

⁴⁵ Željko Potočnjak

U slučaju redovitog otkaza radnik nije obavezan navoditi razlog za otkaz, dok poslodavac može otkazati samo u slučaju da ima opravdan razlog, a zakonom su navedeni sljedeći slučajevi:

- poslovno uvjetovani otkaz
- osobno uvjetovani otkaz
- otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika
- otkaz zbog nezadovoljenja na probnom radu

Da bi radnik i poslodavac mogli izvanredno otkazati mora postojati osobito teška povreda obveza iz radnog odnosa ili neka druga osobito važna činjenica zbog kojeg nastavak radnog odnosa, uz uvažavanje svih okolnosti i interesa objiju ugovornih strana, nije moguć. Najčešći razlog izvanrednog otkaza radnika poslodavcu je neisplata plaće.⁴⁶ Tu su još i nepoduzimanje mjere zaštite na radu, uznemiravanje radnika i sl. Neki od primjera izvanrednog otkaza poslodavca radniku su: nesavjestan rad, napad na čast i ugled poslodavca klevetom, uvredom i sl., sudjelovanje radnika u nezakonitom štrajku, zloupotreba bolovanja...

Također, bitno je razgraničiti izvanredni otkaz od redovitog otkaza uzrokovanog skrivljenim ponašanjem radnika kod kojeg su težina povrede i njezine posljedice manje od onih koje vode do izvanrednog otkaza. Sudskom praksom utvrđeni su neki od primjera skrivljenog ponašanja radnika kao što su: višestruka odgovornost vozača za prometne nesreće, kašnjenje i izostajanje s posla bez opravdanih razloga, nedolazak na rad određeni dan nakon što je radnik prethodno upozoravan na obveze iz radnog odnosa.

Ono što razlikuje izvanredni od redovnog otkaza je prekluzivni rok od 15 dana od saznanja činjenice na kojoj se temelji otkaz, istekom kojeg više nije moguće izvanredno otkazati. Također, poslodavac je dužan radniku omogućiti iznošenje obrane (iznimka je postojanje okolnosti zbog kojih to nije moguće očekivati od poslodavca). Zakonom su trudnice i radnici koji koriste rodiljne i roditeljske potpore zaštićeni od izvanrednog otkaza što znači da im poslodavac ne smije izvanredno otkazati (osim u postupku likvidacije trgovačkog društva), dok oni mogu otkazati i to u roku od 15 dana prije povratka na posao.

Prilikom otkazivanja potrebno je paziti na:

- neopravdane razloge za otkaz
 - privremena nenazočnost radnika na poslu zbog bolesti ili ozljede

⁴⁶ Od 1.1.2023. izrijekom propisan razlog za izvanredni otkaz (čl.92. st.6. Zakona o radu)

- sudjelovanje u postupku protiv poslodavca
- obraćanje radnika ili u dobroj vjeri podnošenje prijave zbog opravdane sumnje na korupciju
- vršenje dužnosti građana u obrani
- zaštićene skupine radnika
- postupak prije otkazivanja
 - pisano upozorenje – skrivljeno ponašanje radnika
 - iznošenje obrane – skrivljeno ponašanje i izvanredni otkaz
- oblik otkaza – pisani oblik
- obrazloženje – pisani oblik i sadržaj
- obvezu savjetovanje ili suodlučivanja s radničkim vijećem ili sindikatom
- dostavu
- tijek otkaznog roka
- teret dokazivanja opravdanog razloga za otkaz
 - poslodavac – uvijek
 - radnik – samo kod izvanrednog otkaza

7.4. Vrste ugovora o radu

Postoje različite vrste ugovora o radu s obzirom da vrijeme na koje se sklapa i s obzirom na dužinu radnog vremena.

Prema dužini radnog vremena moguće je sklopiti ugovor o radu:

- S punim radnim vremenom koje je ograničeno na maksimalno trajanje od 40 sati tjedno⁴⁷ s tim da je moguće odrediti kraće trajanje kao puno radno vrijeme
- S nepunim radnim vremenom što znači da je sklopljen na kraće trajanje od onog koje je predviđeno punim radnim vremenom
- Sa skraćenim radnim vremenom koje je karakteristično za poslove na kojima nije moguće zaštititi radnika od štetnih utjecaja

Prema vremenu na koji se sklapa ugovor o radu može biti:

A. Ugovor na određeno vrijeme

⁴⁷ Moguć dodatan rad za drugog poslodavca, najdulje 8 sati tjedno

Ovaj ugovor sadrži određeni ili određivi rok na koji se sklapa(kalendarski predviđeno trajanje ili nastup određenog/dopuštenog/ događaja – objektivno odrediv i izvjestan) te je vremenski ograničen na rok od 3 godine s tim da mu je ograničen i broj uzastupnih ugovora (prekid između dva ugovora kraći od tri mjeseca te su sklopljeni s jednim ili više povezanih poslodavaca) koji ne smije biti veći od 3 (uz određene iznimke). Za sklapanje ove vrste ugovora mora postojati objektivni razlog kao što je zamjena nenazočnog radnika, priroda posla vezana uz rok ili nastup nekog događaja. Istekom roka od tri godine /prestankom posljednjeg uzastopno sklopljenog ugovora, ako su sklopljeni na razdoblje kraće od tri godine, poslodavac ili povezani poslodavac s istim radnikom može sklopiti novi ugovor o radu na određeno vrijeme samo ako je od prestanka radnog odnosa kod poslodavca do sklapanja novog ugovora o radu na određeno vrijeme proteklo najmanje šest mjeseci.

B. Ugovor na neodređeno vrijeme

Pri sklapanju ove vrste ugovore, ugovorne strane ne određuju prestanak te on traje sve dok se stranke ne sporazumiju o prestanku ili ne prestane na neki drugi način određen zakonom. U pravilu, ovo je standardni oblik zasnivanja radnog odnosa.

8. ODNOS UGOVORA O DJELU I UGOVORA O RADU

Ugovor o djelu i ugovor o radu dva su najčešća pravna temelja kojim se uređuje i regulira obavljanje rada za drugu osobu. Svaki od ta dva ugovora reguliran je drugim propisom i podvrgnut drugačijim pravilima zbog čega je za poslodavce, ali i same radnike jako važno znati koji ugovor sklopiti.

Kao što je i prethodno rečeno, ugovor o radu reguliran je odredbama Zakona o radu dok je ugovor o djelu obveznopravni ugovor koji je reguliran odredbama Zakona o obveznim odnosima. Iz te činjenice proizlaze bitne razlike kojih trebaju biti svjesni kako poslodavci tako i radnici.

Neke od bitnih karakteristika ugovora o radu kako ih propisuje ZR su sljedeće:

1. radnik isključivo radi po uputama poslodavca pod čijim je konstantnim nadzorom iz čega jasno proizlazi kako između radnika i poslodavca postoji odnos subordinacije
2. radnik radi prema propisanom radnom vremenu, ugovorenom radnom vremenu ili radnom vremenu koje mu pisanom odlukom odredi poslodavac
3. strogo osobno obavljanje poslova od strane radnika
4. obveza poslodavac da za obavljeni rad radniku isplati plaću u novcu i u propisanim razdobljima i to minimalno jednom mjesečno
5. radnik poslove mora obavljati u prostorijama poslodavca ili na nekom drugom mjestu koje je odredio poslodavac

Neke važne karakteristike ugovora o djelu kako ih propisuje ZOO:

1. izvođač radi za naručitelja samostalno i neovisno o naručitelju djela čime je jasno izražen element samostalnost za razliku od subordiniranog odnosa uspostavljenog zasnivanjem radnog odnosa prema ugovoru o radu
2. izvođač, u pravilu ne obavlja poslove unutar radnog vremena koje određuje poslodavac već prema svojoj vlastitoj organizaciji
3. izvođač posao najčešće obavlja osobno, međutim nema zapreke da ga povjeri i trećim osobama
4. izvođač za obavljeni rad prima naknadu i to najčešće po obavljenom poslu, odnosno po predaji djela
5. izvođač posao obavlja u prostoru kojeg sam odabere

Referirajući se na razlike ova dva ugovora jasno je da je svaki od njih namijenjen drugačijem tipu ugovornih odnosa i ostvarenju drugačije svrhe. Oba ugovora je rad zajednička komponenta, no kod ugovora o radu važan je funkcija rada, dok je za ugovor o djelu važan konačan rezultat. Izvođač će temeljem ugovora o djelu za izvršenje svoje ugovorne obveze tj. za rezultat svog rada primiti odgovarajuću naknadu dok će radnik temeljem ugovora o radu dobivati mjesečnu plaću za kontinuirano obavljanje svog rada. Nadređenost poslodavca radniku kod ugovora o djelu ne postoji jer je izvođač relativno samostalan, a naručitelj ima zajamčeno pravo nadzora i davanja uputa koje može i ne mora ostvarivati, a s druge strane radnik izvršnut svakodnevnog nadzoru svog poslodavca.⁴⁸

Obzirom na činjenicu da se ugovor o djelu često stavlja u kontekst ugovora o radu, Zakon o radu je u čl. 10. st. 2. propisao kako će se smatrati da je poslodavac sklapajući s radnikom ugovor o obavljanju posla, sklopio ugovor o radu ako narav i vrsta rada te ovlasti poslodavca imaju obilježja posla za koji se zasniva radni odnos.⁴⁹ Navedeno predstavlja zaštitnu odredbu kojoj je cilj otklanjanje čestih slučajeva simuliranja ugovora obveznog prava i to baš ugovora o djelu koji svojim sadržajem upućuju na ugovor o radu.

Sumirajući navedeno, poslodavac može za obavljanje određenog posla s izvođačem-fizičkom osobom sklopiti ugovor o djelu isključivo onda kada se obavljanjem takvog rada ne izvršava sadržaj radnog odnosa.

U slučaju da radnik smatra kako posao koji obavlja temeljem ugovora o djelu zapravo ima obilježja poslova za koje se zasniva radni odnos, može zahtijevati zaštitu svojeg prava. Zaštitu ostvaruje tako da se najprije obrati zahtjevom za ostvarivanjem zaštite svog povrijeđenog prava drugoj ugovornoj strani, odnosno stvarnom poslodavcu od kojeg može tražiti i izdavanje pisane potvrde o sklopljenom ugovoru o radu i primjerak prijave na obvezna osiguranja prema posebnom propisu. Ako poslodavac ne udovolji zahtjevu radnika, radnik zaštitu svojih prava može zahtijevati pred nadležnim sudom. Prema Zakonu o parničnom postupku za sporove koje radnik pokreće protiv poslodavca pored suda općemjesne

⁴⁸ V. više: Milković, Darko, Ugovor o radu i Zakon o obveznim odnosima, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, God. 91. v. 37, 2016., br. 1, str. 691.- 692.

⁴⁹ Gorenc, Vilim, op. cit. u bilj. br. 3, str. 945.

nadležnosti, nadležan je i sud na čijem se području rad obavlja ili se obavljao tj. na čijem bi se području rad morao obavljati te sud na čijem je području radni odnos zasnovan.⁵⁰

8.1. Presuda Vrhovnog suda Revr-1023/14-2

Razgraničavanje ugovora o djelu i ugovora o radu iznimno je važno, a pogotovo kada se takvo pitanje pojavi pred sudom bilo kao prejudicijelno za rješavanje nekog drugog pitanja bilo kao glavno pitanje.

U svojoj odluci Revr-1023/14-2 Vrhovni sud potvrdi je shvaćanje zauzeto od strane drugostupanjskog suda kojim se jasno određuje razlika između ugovora o djelu i ugovora o radu, a koje glasi:

„ako poslodavac s radnikom sklopi ugovor za obavljanje posla koji s obzirom na narav i vrstu rada te ovlasti poslodavca ima obilježja posla za koji se zasniva radni odnos, smatra se da je s radnikom sklopio ugovor o radu, osim ako poslodavac ne dokaže suprotno.....U konkretnom slučaju pravilno je pravno shvaćanje drugostupanjskog suda da se sklopljeni ugovori o djelu, uza svu njihovu brojnost i činjenicu što su sklapani kroz više godina i „iz mjeseca u mjesec“, ne mogu u smislu odredbe čl. 13. st. 2. ZR-a (i čl. 8. st. 2. ZR-a/09) smatrati ugovorom o radu.

Da bi se određeni ugovori za obavljanje posla (ovdje ugovori o djelu) mogli smatrati ugovorom o radu morale bi se ispuniti sve pretpostavke iz navedene odredbe čl. 13. st. 2. pročišćenog teksta ZR-a (i čl. 8. st. 2. ZR-a/09): moralo bi biti riječ o određenoj naravi i vrsti ugovorenog rada s (što je ovdje odlučno) ovlastima radnika i poslodavca u svezi takvog rada zbog kojeg se inače sklapaju ugovori o radu.

U prilikama konkretnog slučaja - prema navedenom činjeničnom utvrđenju o okolnostima u kojima su sklapani ugovori (radi realizacije određenih emisija, s jasno definiranim poslovima koje se tužitelj obvezao u ugovorenom roku obaviti - i to za naknadu koja je u različitim iznosima ugovorena po svakome ugovoru), a obzirom da je svim sklopljenim ugovorima tužitelj ugovorio obavljati za tuženika određene poslove koji nisu bili izravno

⁵⁰ Zakon o parničnom postupku SL SFRJ 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, 35/91, i NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22, čl. 65.

vezani za obavljanje trajne djelatnosti tuženika - ti ugovori o djelu (koji su po sadržaju odgovarali i volji stranaka: na koje je tužitelj pristao - znajući njihov smisao i njihove učinke te pravnu osnovu njihova sklapanja) u odnosu na okolnosti na koje upućuje odredba čl. 13. st. 2. ZR-a pročišćeni tekst (i čl. 8. st. 2. ZR-a/09) nemaju obilježja ugovora o radu.

To što je tužitelj za razdoblja rada po sklopljenim ugovorima dolazio kod tuženika svakodnevno obavljati ugovoreni posao - osam sati dnevno, imao svoje mjesto rada, osobe tuženika koje su mu bile nadređene - i koristio imovinu tuženika, pa i to što je tuženik kao poslodavac na istim poslovima s istim obvezama imao i radnike s kojima je sklopio ugovor o radu i koji su imali sva prava zajamčena ugovorom o radu, ne dokazuje nešto suprotno izloženom: te okolnosti (glede ovlasti tužitelja i tuženika) isto tako mogu biti i obilježja rada po ugovorima o djelu u raznim modalitetima njihova ispunjenja i nisu vezane samo za ugovore o radu. „⁵¹

⁵¹ VSRH, Revr-1023/14-2 od 17.05.2016.

Između _____ (Ime i prezime poslodavca)

OIB _____ kojeg zastupa _____ (dalje: Poslodavac)

i _____ (Ime i prezime, prethodno radnik)

OIB _____ (dalje: Radnik) dana _____ (Datum) sklopljen je

UGOVOR O RADU NA NEODREĐENO VRIJEME

I. Opće odredbe

- Ovim se Ugovorom utvrđuju međusobna prava, obveze i odgovornosti na radu između Poslodavca i Radnika.
- Ovim Ugovorom Radnik zasniva radni odnos na neodređeno vrijeme za obavljanje poslova _____ (Navedi poslove ili kategorije ili popis poslova).
- Ugovorne stranke ugovaraju probni rad Radnika u trajanju od _____¹ (Navedi broj mjeseci).
- Mjesto rada Radnika je u _____ (Navedi i opisi rada), a u slučaju potrebe Poslodavca i u nekom drugom mjestu na području Republike Hrvatske.
- Pored poslova navedenih u točki 2. ovog Ugovora Radnik će obavljati i druge poslove prema nalogu Poslodavca, a koji su u skladu s nazivi i vrsti posla za koje je zasnovan radni odnos.
- Radnik počinje s radom _____ (Navedi datum).

II. Plaće i naknade

- Za realizaciju preuzetih obveza iz točke I.2. Radniku pripada osnovna bruto plaća u iznosu od _____ kn.
- Izplata plaće obavljat će se jedanput mjesečno i to najkasnije do 15-og u mjesecu za prethodni mjesec.
- Uz plaću navedenu u točki II.1. ovog ugovora Radniku pripada i stimulativni dio plaće u iznosu od _____ kn bruto mjesečno.
- Radnik ima pravo na povećanu plaću za:

- otežane uvjete rada	_____ %
- rad u dane blagdana i neradne dane utvrdene zakonom i za rad na dan Uskrsa	_____ %
- rad nedjeljom	_____ %
- noćni rad	_____ %
- prekovremeni rad	_____ %
- za rad u drugoj smjeni u slučaju stalnog smjenskog rada	_____ %

III. Troškovi i naknade

- Radnik ima pravo naknade troškova za službena putovanja u zemlji i inozemstvu, u visini propisanoj zakonom.

IV. Radno vrijeme i godišnji odmor

- Radnik će raditi u (nepotrebno precrtati) **punom - nepunom** radnom vremenu od _____ sati tjedno.
- Radno vrijeme određuje se (nepotrebno precrtati) **jednokratno - dvokratno**, te počinje u _____ sati i završava u _____ sati.
- U tjeku rada Radnik ima pravo koristiti dnevni odmor (stanka) u trajanju od 30 minuta.
- Tjedni odmor Radnik će koristiti _____².
- Radnik ima pravo na godišnji odmor u trajanju od _____³.

V. Čuvanje poslovne tajne

- Radnik se obvezuje da će za vrijeme trajanja Ugovora o radu, a i njegovog prestanka čuvati sve poslovne tajne Poslodavca i njegovih komitenata prema neovlaštenim osobama, koje su po svojoj prirodi povjerene i zaštićene, a koje su mu bile povjerene ili koje je mogao saznati na poslu.

VI. Otkaz ugovora o radu

- Ovaj Ugovor mogu redovito ili izvanredno otkazati i Poslodavac i Radnik pod uvjetima propisanim zakonom.
- U slučaju kad Poslodavac redovito otkazuje, otkazni rok iznosi _____, a u slučaju kad redovito otkazuje Radnik otkazni rok je _____⁴.

VII. Ostala prava i obveze Radnika i Poslodavca

VIII. Zaključne odredbe

- Za slučaj spora stranke ugovaraju mjesnu nadležnost svima nadležnog suda u _____.
- Ovaj Ugovor stupa na snagu _____⁵.
- Ovaj je Ugovor sastavljen u 4 jednaka primjeka od kojih Poslodavac zadržava tri, a Radnik jedan primjerak.

Radnik _____
Poslodavac _____

Slika 2 Primjerak ugovora o radu na neodređeno vrijeme

_____ (u daljnjem tekstu naručitelj)
Ime, prezime, adresa

Ime, prezime, adresa

Sklapaju ovaj

UGOVOR O DJELU

Kojim se definiraju prava i obaveze naručitelja i izvršitelja.

PREDMET UGOVORA

Članak 1.

Ovim Ugovorom naručitelj naručuje a izvršitelj se obavezuje izvršiti sljedeće poslove:

IZVRŠENJE OBVEZA

Članak 2.

Rok za izvršenje obaveza iz Članka 1. je najkasnije do _____.

Članak 3.

Naručitelj će izvršitelju za poslove iz Članka 1. isplatiti u iznosu od _____.
Isplatu će naručitelj izvršiti na žiro-račun izvršitelja _____
otvoren kod banke _____.

Članak 4.

Porez na ugovoreni iznos iz Članka 3. plaća _____.

Članak 5.

Izvršitelj je dužan naručitelju omogućiti uvid u status obavljenog posla kada to naručitelj zatraži. U slučaju saznanja da djelo-posao koje predmet ovog Ugovora sadrži nedostatke naručitelj može izvršitelju odrediti rok za uklanjanje nedostataka a u slučaju da ovaj iste ne ukloni u zadanom roku naručitelj može ovaj Ugovor raskinuti i zahtijevati naknadu štete.

NADLEŽNOST SUDA

Članak 6.

U slučaju spora nadležan je sud u _____.

Ovaj Ugovor sastavljen je u 2 primjerka od kojih svaka strana zadržava po jedan.

Datum i mjesto: _____

Izvršitelj: _____

Potpis

Naručitelj: _____

Popis

Slika 3 Primjerak ugovora o djelu

9. ZAKLJUČAK

Ugovor o djelu je obveznopravni ugovor uređen odredbama Zakona o obveznim odnosima. Njime se izvođač obvezuje naručitelju obaviti određeni posao materijalne prirode, poput popravka ili izrade određene stvari, dok se naručitelj obvezuje platiti određenu naknadu po obavljenom poslu.

Izvođač je u svom djelovanju relativno slobodan, no morat će naručitelja dopustiti nadzor nad obavljanjem rada i davanjem uputa kada je to sukladno naravi posla. No, osim toga izvođač je dužan izvršiti djelo prema ugovoru i poštujući pravila struke, upozoriti naručitelja na eventualne nedostatke predanog materijala i danog mu naloga, po završetku predati izrađenu ili oporavljenu stvar naručitelju i u konačnici snositi odgovornost za eventualne nedostatke stvari, kako vidljive tako i skrivene. Paralelno s obvezana izvođača i naručitelj ima određene obveze kao što je primitak izvršenog rada, isplata ugovorene ili na drugi način određene naknade te pregled djela čim mu je to po redovitom tijeku stvari moguće.

Cilj ovog ugovora je da se činjenjem tj. radom izvođača postigne određena svrha, što znači da se naglasak stavlja na konačan rezultat rada. U postizanju tog rezultata obje ugovorne strane snose rizike slučaje propasti i oštećene stvari u zavisnosti od toga koja je od njih dala materijal za izradu.

Do prestanka ugovora o djelu dolazi ispunjenjem obveza obje ugovornih strana, točnije, izvršenjem posla i plaćanjem za to utvrđene naknade, no s obzirom na narav posla to ne mora uvijek biti tako. To je predvidio i zakonodavac propisavši osim općih pravila o prestanku ugovora, posebna pravila u slučaju kada do prestanka dođe voljom jedne od ugovornih strana.

Ugovor o djelu ima širok okvir mogućih poslova koji mogu biti njegovim predmetom. Tako su se s vremenom za pojedine vrste poslova razvili i posebni ugovori poput ugovora o građenju. Uz navedeno, važno je istaknuti i razliku između ugovora o djelu kojeg obilježava jednokratnost posla i ugovora o radu kao ugovora o trajnom radnom odnosu, koja je od iznimne važnosti za područje radnog prava.

10. POPIS KRATICA

Čl.- članak

St.- stavak

ZOO- Zakon o obveznim odnosima

ZR- Zakon o radu

Bilj.- bilješka

Br.-broj

VSRH- Vrhovni sud Republike Hrvatske

Op.cit.- navedeno djelo

NN- Narodne novine

11. LITERATURA

Knjige:

- Gorenc, V., Belanić, L., Momčinović, H., Perkušić, A., Pešutić, A., Slakoper, Z., Vukelić, M., Vukmir, B., Komentar zakona o obveznim odnosima, Narodne novine d.d, Zagreb, studeni 2014.
- Klarić, Petar; Vedriš, Martin, Građansko pravo, Narodne novine d.d., Zagreb, srpanj 2014.
- Horvat, Marijan, Rimsko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2017.
- Ravnić, Anton: Osnove radnog prava, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2004.
- Potočnjak, Željko: Radni odnosi u Republici Hrvatskoj, Pravni fakultet sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2007.
- Milković, Darko; Trbojević, Goran; Radni odnosi; Effectus – studij financije i pravo, visoko učilište; Zagreb, 2019.

Časopisi:

- Milković, Darko, Ugovor o radu i zakon o obveznim odnosima, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, God. 91. v. 37, 2016., br. 1, 685- 713

Internetski izvori:

- http://infos.hok.hr/faq/a_pravni_savjeti/a10_ugovorni_odnosi/koja_je_razlika_izmedu_ugovora_o_radu_i_ugovora_o_djelu
- <http://uznr.mrms.hr/ugovor-o-radu-i-ugovor-o-djelu/>
- <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/13212>
- <http://klinika.pravo.unizg.hr/content/ugovor-o-radu-i-ugovor-o-djelu>
- <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/ugovor-o-radu-ugovor-o-djelu-i-ugovor-o-autorskom-djelu-najvaznije-razlike-i-primjeri-ugovora-45240>

Pravni propisi:

- Zakon o radu, Narodne novine d.d., br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 64/23
- Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine d.d., br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22
- Zakon o parničnom postupku, SL SFRJ 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, 35/91, i NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22
- Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, NN 111/2021

Sudska praksa:

- Vts, Pž-1313/93 od 29.ožujka 1994
- Vts, Pž- 1972/88 od 18. travnja 1989.,PSP-43/137
- VSRH, Rev-713/05 od 16.ožujka 2006.
- VSRH, Rev-2169/88 od 26.ožujka 1989.,PSP 23/110
- Povjerenik za informiranje, UP/II-008-07/19-01/342 od 15.05.2019.
- VSRH, Revt 184/2009-4 od 17.11.2010.
- VSRH, Revr-1023/14-2 od 17.05.2016.